

ગાર્દગૌરવ

ગુરુગુણયશસૂરીશ્વરજી મહારાજ

• સંપાદક •

પ્રવચન પ્રભાવક પૂજ્ય આચાર્યદેવ શ્રીમદ્ વિજય કીર્તિયશસૂરીશ્વરજી મહારાજ

• પ્રકાશક •

શ્રી જૈન શાસનમ્ રીલિજિયસ ટ્રસ્ટ
ગુણ-કીર્તિ યશ-મૂર્તિ દીક્ષા સ્વીકાર અર્ધશતાબ્દી સમિતિ

મુકામ પોસ્ટ પાલીતાણા. પત્રાણપાની ધર્મશાળા વિ.સં. ૨૦૪૦ વૈશાખ વદ એકમે મારી દીક્ષા થઈ અને વૈશાખ વદ બીજની સાંજે મારા ગાલ પર તેમના હાથની થપ્પડ પડી. એ તમાચો મારા દાઢીવાળા ગાલ પર આજે પણ જીવે છે. ચૂનાનાં પાણીનું તપેલું હતું. તેની પર ઢાંકણું અને ટોકસી. મેં ટોકસીથી ચૂનાનું પાણી લીધું હતું. મારી પીઠ તરફ સાહેબજી દૂર ઊભા હતા. તેમને લાગ્યું કે મેં ટોકસીને બદલે હાથનો ખોબો બનાવી તેમાં પાણી લીધું છે. બે જ સેકન્ડમાં તે મારી પાસે આવ્યા અને સટાકું.

એ વખતે ત્યાં શ્રી પૂ. આ. રામચન્દ્રસૂરીશ્વરજી મ. હતા, શ્રી મહોદયસૂરીશ્વરજી મ. હતા અને મારા પિતામુનિ ભગવંત શ્રી સંવેગરતિવિજયજી મ. પણ હતા. કોઈએ મારો પક્ષ ના લીધો. સાહેબજી ગુસ્સો કરે તેનું કારણ વ્યાજબી જ હોય એવી એમની સજ્જડ છાપ હતી. મેં ખુલાસો કર્યો પણ ડરતાં ડરતાં અને રડતાં રડતાં. તેમણે તરત જ શ્રી કીર્તિયશવિજયજી મ.ને મારો કેસ સોંપી દીધો. મારી ભૂલ નહોતી એટલે સાહેબજીએ મિચ્છા મિ દુકકડં પણ કર્યું. સાહેબજી માટે મને ત્યારે કોઈ દુર્ભાવ થયો નહોતો કેમ કે શ્રી કીર્તિયશવિજયજી મ. એ મને સમજાવ્યું હતું કે સાહેબજીએ કેમ ગુસ્સો કર્યો ? એ ગુસ્સામાંથી મને આટલી વસ્તુ નિકાચિતભાવે શિખવા મળી.

- ૧) ચૂનાનાં પાણીમાં હાથ બોળાય નહીં, સંમૂર્ચ્છિમની વિરાધના થાય. આમાં કોઈ બાંધછોડ નથી.
- ૨) વડીલો એક વાર જે વાત શીખવાડી દે તે ભૂલી જઈએ અને ભૂલ કરતા રહીએ તે સાધુજીવન માટે શોભારૂપ નથી.
- ૩) તમે કાંઈ પણ ગડબડ કરો તેની પર વડીલોનું ધ્યાન હોય જ.
- ૪) ભૂલની આલોચના કરીએ નહીં તો ભૂલની સજા અવશ્ય મળે છે. બાર વરસની વયે મારાં મગજમાં આ વાત હંમેશ માટે અંકિત થઈ ગઈ હતી. એ ગુસ્સો પરમ ઉપકારી હતો. સાહેબજી પાસે ગાથા લેવાનો આનંદ અનોખો હતો. જૂની ગાથા પાકકી છે તે ચેક કર્યા પછી જ નવી ગાથા આપે. ગાથા વધારે ન કરો તો માફ, અશુદ્ધ રાખો તે ન

ચાલે. ગાથા કરતી વખતે કેવી રીતે બેસવાનું ? એક એક પદ કેટલી વાર રિપિટ કરવાના, બે પદ અને ત્રણ પદ ભેગાં કરીને કેટલી વાર રિપિટ કરવાનું - સાહેબજી આ વાત વારંવાર સમજાવે. એક સાથે પાંચ કે દસ ગાથા સંભળાવો તો પ્રસન્ન થાય. એક એક ગાથા સંભળાવો તો ઓછા ટાઈમમાં ગાથા કંદસ્થ કરવાની પ્રેરણા કરે. તેઓ પણ ગાથા ગોખતા હોય અને હું પણ ગાથા ગોખતો હોઉં અને મારા જેવા નવદીક્ષિતો પણ ગાથા ગોખતા હોય ત્યારે સવારનો સમય સોને મહેલો લાગતો. તેમને ગાથા ચડતાં વાર લાગે તો મોટાઈ ભૂલીને કબૂલ કરે. પોતાના હાથે, પોતાના ગાલ પર ટપલી મારીને ઓછી ગાથા ચડતી હોવાનો રંજ વ્યક્ત કરે. સાંજે જૂની ગાથાઓ સંભળાવવાની આવે તેમાં અટકીએ તો બરોબર ટપકારે. તેમનાં શ્રીમુખે એક વાક્ય વારંવાર સંભળવા મળતું : મને ગાથા ઝટ નથી ચડતી. તમને ગાથા કરાવું તો મારો ક્ષયોપશમ વધે.

કાપ કાઢવાનું તેમની પાસે શીખ્યા હોઈએ તો કેટલી બધી ટિપ્સ યાદ રહી જાય ?

- પાણી ઢોળાય ઓછું તો છેલ્લે લૂંછવાનો ટાઈમ બચી જાય, માટે કપડાં ધીમે ધીમે મસળવાનાં.
- સાબુથી નહીં પણ હાથમાં લઈને ઘસવાથી કપડાં ચોખ્ખાં થાય.
- કપડાં બરોબર મસળવાના, બ્રશની જરૂર નહીં પડે.
- મેલાં કપડાં છેલ્લે લેવાનાં, વડીલોનાં કપડાં પહેલાં લેવાનાં.
- એકલાં પોતાનો કાપ ન કઢાય, વડીલના કપડાનો લાભ અવશ્ય લેવાનો.
- પાવડર ઘડી ઘડી ન વાપરવો, જરૂર પડે તો સાબુ વધારે વાપરી શકાય.
- પાણીમાં માખી પડે તો કોરા હાથે, સૂકી જમીન પર મૂકીને તેની પર ચૂનો (રાખ) ભભરાવવાનો, જેથી બચી શકે.
- મોટી પરાત હોય તો પાણી ઓછું વાપરવાનો ઉપયોગ ચૂકી

જવાય માટે મધ્યમ કદની જ પરત લેવાની.

- એક પાવડર પછી બે સાબુમાં મેલ નીકળી જાય તે પછીનું ચોક્કસ પાણી, કપડું નીચોવીને જોવાનું. તેમાં મેલ દેખાય તો સાબુ લગાવવાનો, ચીકાશ દેખાય તો સાબુ નહીં લગાવવાનો પણ બહુ જ ફીણ નીકળે તો ફરી સાબુ લગાવવાનો, થોડોક જ.
- સૂકવવાનું કપડું, પાણીમાંથી નીકળે તે પછી જો પાણીમાં પરપોટા ફૂટતા હોય તો ફરી એક પાણીમાં કપડું ધોઈ લેવાનું.
- કપડાં સૂકવતી વખતે જોરથી નહીં ઝાટકવાનાં. વચ્ચેથી કપડું પકડીને સહેજ હલાવી દેવાથી કપડાનાં સળ ગોઠવાઈ જશે.
- કપડું સૂકવતી વખતે દોરીની બન્ને તરફ કપડું લટકાવીને છોડા મેળવી લેવા જોઈએ. કપડાની પટ્ટી પર આંગળી ફેરવીને છોડા મેળવી લેવા.
- ક્લીપ લગાવીને કપડાં સૂકવીએ તો ગડી સારી થાય. આપણાં કપડાં ક્લીપ વગર સૂકવીએ તો ચાલે. વડીલનાં કપડાં તો ક્લીપ લગાવીને જ સૂકવવાં.
- ગડી કરવા માટે ભીનાં કપડાને દબાવીને વીંટિયામાં બાંધવાની પદ્ધતિ ખોટી છે. સૂકાં કપડાની જ ગડી કરવાની.
- દોરી પર સૂકવેલાં કપડાને દસ મિનિટ પછી ચેક કરતા રહેવાના. જે સુકાય તે મોટી પરતમાં મૂકતા જવાનાં. બે ઘડીમાં બધાં જ કપડાં સૂકાઈ જવા જોઈએ. કપડાના છોડા પરતની બહાર લટકવા ન જોઈએ.
- ડોલ પરઠવવા માટે નીકળો ત્યારે કામળીકાળ ન હોય તો કાપ કાઢ્યો તેની પૂરી જયાણ જળવાય. આવી તો ઘણી વાતો, મેં મારી જિંદગીમાં જેટલીવાર કાપ કાઢ્યો છે તેટલી વાર સાહેબજીને સાથે બેસેલા અનુભવ્યા છે. ખંભાતમાં તેમના હાથે કાપ કાઢવાનું શીખતી વખતે પણ એકવાર તમાચો પડેલો. પણ પછી કાપ કાઢતાં આવડી ગયું હતું. સાહેબજીને મેલાં કપડાં ગમે પણ જોનારને દુર્ગંધા થાય તેવો અતિરેક સાહેબને કબૂલ નહોતો. પંદર દિવસે કાપ કાઢવાનો સંસ્કાર અને કાપ કાઢ્યા વિના કેટલા મહિના ચલાવી શકાય તેનો સંસ્કાર તેઓ એક સાથે શિખવતા.

વધારાનાં કપડાં રાખવા માટે વીંટિયો બાંધીએ છીએ તેની ગાંઠ સાહેબજી જેવી કોઈ ન બાંધી શકે. વીંટિયાના ચારખૂણા એકસરખા બેસે અને જે પડખે માથું રાખવાનું હોય તેની પાછળના પડખે નાની ગાંઠ મારીને - માથા પર દબાવીને ચેક કરે, ગાંઠ વાગતી તો નથી ને ? કપડું સીલાઈની જેમ ફીટ બેસી જાય.

માત્રુ પરઠવાનો ખ્યાલો કેવી રીતે રાખવો અને સ્થંડિલ પરઠવાનો ખ્યાલો કેવી રીતે ધોવો ? તે સાહેબજી પ્રેક્ટિકલ કરી સમજાવતા. કોઈ સંકોચ નહીં.

ગાથા ન ગોખતા હોઈએ તો વાચન ચાલુ હોય તેની તકેદારી રખાવે. વાચવાનું બોલીને, જેથી ઊંઘ ન આવે. એટલું મોટેથી પણ ન બોલવું કે અન્યના સ્વાધ્યાયને બાધા પહોંચે.

વ્યાખ્યાન સાંભળવાના કક્કર આગ્રહી. તેઓ કહેતા : આપણામાં જે આવે છે તે બધું એમની વાણીમાંથી આવે છે. બીજું બધું ઓછું કરશો તો ચાલશે, વ્યાખ્યાન ઓછું સાંભળશો એ બિલકુલ નહીં ચાલે. મહારાજજીનાં વ્યાખ્યાન કળિકાળનો ચમત્કાર છે. બીજા બધા ચમત્કાર ખોટા. આ એક ચમત્કાર સાચો. નવદીક્ષિતો વ્યાખ્યાન સાંભળીને આવ્યા હોય તો તેમને પૂછે : આજનાં વ્યાખ્યાનમાં શું આવ્યું ? પોતે સાંભળે અને યાદ રાખે તેથી બીજાને યાદ રખાવે-ફાળવે.

પોરિસીનો ટાઈમ અને મુદ્રીસાહિયં પરચકખાણ અને મુદપત્તીના પચાસ બોલ અને લુંછણિયું ચૂકવવાની રીત અને સંચારો પાથરવાની પદ્ધતિ અને દાંડા-દેંડાસન વાપરવાની વિધિ અને વિહારમાં ઠલ્લે જવું હોય તો ઉપધિ ક્યાં-કેવી રીતે રાખવાની અને ગિરિરાજની યાત્રામાં પાણી ક્યાં-કેવી રીતે વાપરવું અને પંચાંગ પ્રણિપાતના પંચ ભૂમિસ્પર્શ અને ચૌદનિયમમાં દ્રવ્ય સંખ્યા નાની રાખવી અને સ્વાધ્યાયના કલાક શી રીતે વધારવા અને સ્થાપનાજીની પડિલેહણ અને વિહારમાં ઉપધિ બાંધવાની સ્ટાઈલ અને કેટલું લાંબું સીસ્ટ છે જેની પર તેમના શિક્ષાપ્રદાનનો એકાધિકાર બનેલો રહ્યો છે. તેઓ સાધુજીવનની આચારશાળા હતા. તેમની પાસેથી બધું શીખવા મળતું. શીખનાર કમજોર હોય તો પામે ઓછું. શીખવનાર કેવા હતા ? ક્યારેક ઉપાધ્યાય અને ક્યારેક પ્રવર્તક અને ક્યારેક શિક્ષક. આટલું ઓછું હોય તેમ મકાનનાં ઘણાં કામ તેઓ કરતા. વિ.સં. ૨૦૪૦ની આસપાસનાં વરસોમાં સમુદાયની માંડવીમાં તેમનો અવાજ ગુંજતો રહેલો, તે આજે ય યાદ છે. તેમની કોપીરાઈટ ઉદ્ધોષણાઓ:

- સાહેબજીનાં આસનનું પડિલેહણ થાય છે.

(સમય : લગભગ દોઢ વાગે, બપોરે)

- મહાત્માઓ પાણી વાપરો, પાણી નીકળે છે.
(સમય : સૂર્યાસ્તની દશ મિનિટ પૂર્વે)
- વાપરનારા મહાત્માઓ પધારો.
(સમય : બપોરે ગોચરી આવી જાય તે પછી)
- બે ઘડી થાય છે.
(સમય : સૂર્યાસ્તના એક કલાક પૂર્વે.)
- સાહેબજી પૂજામાં પધારે છે, મહાત્માઓ પધારો.
(સમય : મહોત્સવના દિવસોમાં)
- સાહેબજીની ડોલી નીકળે છે.
(સમય : વિહારમાં રોજ સવારે)

તેમની કડકાઈની પાછળ ક્રુણાની ભીનાશ વર્તાતી.
તેમનાં બે ટિપિકલ સંબોધનો અવારનવાર સાંભળ્યાં છે:
'ડબલા' અને 'બા'. ઠપકો આપ્યા પછી થોડીવારે સામેથી
વાત કાઢે અને હસાવે તેમાં આ સંબોધન અવશ્ય આવે :
'ડબલા.' થોડી ગંભીર વિચારણા ચાલતી હોય તેમાં વાક્યનું
પૂર્ણવિરામ આ સંબોધનથી આવે : 'બા.'

મને વૈક્રિયલબ્ધિ મળે તો ફરીથી બાળમુનિ બની
તેમની પાસે તૈયાર થવાનું બહુ મન હતું. પણ સાહેબજી
ગયા. અફસોસ.

